

Raport miesięczny o stanie niemieckiej gospodarki (03/2014)

Gospodarka narodowa

Niemiecka gospodarka pozostaje w dalszym ciągu na ścieżce wzrostu. W ostatnim kwartale 2013 r. zanotowano wzrost PKB realnie o 0,4%. Po okresie stagnacji w pierwszym kwartale ubiegłego roku był to więc kolejny kwartał z rzędu, w którym zanotowano wzrost PKB (odpowiednio w II kw. +0,7%, w III kw. +0,3%). Realny wzrost PKB wyniósł w ubiegłym roku 0,4%. Impulsy wzrostu pochodziły w IV kw. 2013 r. z handlu zagranicznego. Zanotowano ożywienie inwestycji w środki trwałe i budynki. Wydatki konsumpcyjne państwa nie zwiększyły się, nieznacznie zmniejszyły wydatki konsumpcyjne gospodarstw domowych.

W br. spodziewany jest solidny i ciągły wzrost gospodarczy, opierający się głównie na popycie wewnętrznym. Zarówno wydatki konsumpcyjne, jak i inwestycje w środki trwałe i budynki będą wyraźnie rosnąć. Rząd federalny spodziewa się w swojej prognozie rocznej na 2014 r. wzrostu PKB wynoszącego 1,8%.

Przemysł

Pomimo nieznacznego spadku aktywności przemysłu w grudniu, w całym IV kw. 2013 r. była ona o 0,2% wyższa niż w III kw. W całym roku 2013 aktywność przemysłu była porównywalna do roku 2012. Opierała się głównie na produkcji przemysłowej, wyższej o 0,2% r/r. Niekorzystnie działały równocześnie spadki zanotowane w budownictwie (-0,4% r/r) i energetyce (-2,0% r/r). Biorąc pod uwagę ożywienie w dziedzinie zamówień dla niemieckiego przemysłu i utrzymujące się pozytywne sygnały wskaźników wyprzedzających, perspektywy dla przemysłu uległy polepszeniu.

Produkcja przemysłowa wzrosła w IV kw. 2013 r. o 0,6% kw/kw, pomimo spadku produkcji w grudniu o 0,5% m/m. Należy jednak zaznaczyć, że duży wpływ na słabszy wynik produkcji miał niekorzystny rozkład dni roboczych. Impulsy wzrostu pochodziły głównie z zamówień zagranicznych, wzrost przychodów krajowych był nieznaczny. W IV kw. najbardziej wzrosło wytwarzanie dóbr zaopatrzeniowych (+2,1%). Produkcja dóbr konsumpcyjnych była wyższa o 1,0% kw/kw, produkcja dóbr inwestycyjnych spadła w tym samym czasie o 0,5% kw/kw. Przychody producentów dóbr inwestycyjnych były w IV kw. 2013 r. wyższe o 2,3% kw/kw, co wiązało się ze zmniejszeniem zapasów magazynowych.

Zamówienia przemysłowe zmniejszyły się w grudniu o 0,5% r/r. Trend zamówień jest jednak w dalszym ciągu rosnący. Zamówienia wzrosły w IV kw. o 1,2%. Impulsy wzrostu zamówień pochodziły z zagranicy i widoczne były szczególnie w branżach chemicznej, metalurgicznej, przetwarzania danych, elektrotechnicznej i budowy pojazdów. Tylko nieznacznie wzrastał w tym samym czasie popyt krajowy.

Wskaźniki wyprzedzające dla przemysłu kształtują się obecnie optymistycznie. Publikowane przez monachijski instytut badań nad gospodarką Ifo wskaźniki nastrojów i oczekiwań w niemieckiej gospodarce wyraźnie wzrosły w styczniu 2014 r. Lepsze są także oczekiwania eksportowe niemieckich przedsiębiorstw.

Produkcja budowlano-montażowa zaczęła pod koniec 2013 r. nieznacznie rosnać. Po wzroście o 0,3% w listopadzie, w grudniu zanotowano wzrost o 0,5%. W porównaniu do III kw. produkcja w budownictwie była w IV kw. niższa o 0,8%. Perspektywy dla budownictwa pozostają korzystne. Zamówienia w październiku wzrosły o 3,9%, w listopadzie o 4,7%. Nastroje przedsiębiorstw są dobre, a utrzymujące się dogodne warunki finansowania inwestycji budowlanych i rosnące zamówienia są gwarantem dobrej sytuacji w branży w nadchodzących miesiącach.

Tabela 1. Dynamika produkcji przemysłu i zamówień

Przemysł					
Zmiana wolumenu w stosunku do okresu poprzedzającego w %, wyrównana sezonowo					
	2013				
Produkcja	III kw	IV kw	PAŹ	LIS	GRU
Łącznie	0,6	0,6	-1,1	3,0	-0,5
Dobra zaopatrzeniowe	0,1	2,1	0,7	1,2	1,0
Dobra inwestycyjne	0,9	-0,5	-2,8	5,1	-2,5
Dobra konsumpcyjne	0,2	1,0	-0,2	1,3	0,9
Obroty					
Łączne	0,0	1,5	-0,2	2,6	-1,4
Rynek wewnętrzny	0,9	0,1	-0,9	2,0	-1,5
Rynki zagraniczne	-0,9	3,0	0,6	3,3	-1,3
Zamówienia					
Łączne	1,7	1,2	-2,2	2,4	-0,5
Rynek wewnętrzny	2,6	-0,7	-1,9	2,6	-1,6
Rynki zagraniczne	1,0	2,6	-2,4	2,3	0,4
Dobra zaopatrzeniowe	0,8	1,8	1,9	0,8	-2,2
Dobra inwestycyjne	2,6	0,8	-4,9	3,6	1,0
Dobra konsumpcyjne	-1,3	1,5	-0,4	1,7	-2,0

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 3/2014

Spożycie prywatne

Konsumpcja prywatna była w ubiegłym roku czynnikiem wspierającym niemiecki PKB. Wzrost liczby czynnych zawodowo i rosnąca płaca realna wsparły wiarę konsumentów w korzystną koniunkturę. Konsumpcja prywatna wzrosła o 0,9% r/r i przyczyniła się do wzrostu PKB o 0,5 p.p. Dobre nastroje konsumentów znajdują odzwierciedlenie w pozytywnych nastrojach w handlu detalicznym, które w przeciągu ubiegłego roku znacząco się poprawiły. Pomimo lekkiego spadku na początku br., nastroje w handlu detalicznym są w dalszym ciągu dobre.

Równocześnie jednak wydatki konsumpcyjne gospodarstw domowych zmniejszyły się pod koniec ubiegłego roku nieznacznie, po fali wyraźnych zwyżek zanotowanych w miesiącach letnich. Przychody handlu detalicznego z wyłączeniem samochodów były w ostatnim kwartale 2013 r. nieznacznie malejące. Wzrastał handel pojazdami, do którego zaliczane są także zakupy firmowe.

Z początkiem br. nastroje konsumenckie były niezmiennie pozytywne. W lutym prognozowany jest kolejny wzrost wskaźnika nastrojów konsumenckich GfK o 0,5 do 8,2

punktów. Ankietowani konsumenci mocno akcentują oczekiwania dotyczące zarówno rozwoju koniunktury, jak i płac. Wyraźnie zwiększa się także skłonność do konsumpcji. Spożycie prywatne także w br. wydatni przyczyni się do rozwoju niemieckiego PKB.

Handel zagraniczny

Pomimo spadku niemieckiego eksportu w grudniu 2013 r. o 0,9% m/m trend pozostał w dalszym ciągu rosnący. W całym roku 2013 wyeksportowano z Niemiec towary o wartości 1.094 mld EUR, nominalnie o 0,2% mniej niż przed rokiem. Niemal 37% eksportu znalazło odbiorców w krajach strefy euro.

Nominalny import towarów był w grudniu o 0,6% niższy niż przed miesiącem. W całym roku zaimportowano do Niemiec towary o wartości 895 mld EUR. Było to o 1,2% mniej niż przed rokiem, głównie za sprawą spadających cen importu. Wśród importowanych towarów 38,4% pochodziło z krajów strefy euro.

Saldo bilansu handlowego z zagranicą wyniosło w grudniu 14,2 mld EUR. Saldo za cały ubiegły rok wyniosło 198,9 mld EUR i było o 4,8% wyższe niż za rok 2012. Nadwyżka w handlu zagranicznym została osiągnięta jednak tylko w 30% w handlu z krajami strefy euro. W roku 2012 wielkość ta wyniosła 36%, w roku 2011 ok. 53%.

Perspektywy w handlu zagranicznym są coraz lepsze. Produkcja przemysłowa na świecie zaczyna rosnąć. Rosną również zamówienia zagraniczne dla niemieckiego przemysłu. Tu szczególnie pozytywnym sygnałem jest rosnący popyt z krajów strefy euro. Oczekiwania eksportowe opisywane wskaźnikiem instytutu badań nad gospodarką Ifo kształtowały się w grudniu na wysokim poziomie, pomimo nieznacznych spadków w ujęciu miesięcznym. Jednocześnie jednak konkretyzacja cenowa Niemiec, mierzona realnym kursem wymiany z najważniejszymi 56 partnerami handlowymi spadła od sierpnia 2012 o ok. 6%.

Tabela 2. Handel zagraniczny (wymiana towarowa, w cenach bieżących)	2013				
	III kw	IV kw	PAZ	LIS	GRU
Zmiana w stosunku do okresu poprzedzającego w %, w yrow nana sezonow o					
Eksport	0,2	1,7	0,3	0,7	-0,9
Import	-0,3	0,0	3,0	-2,3	-0,6
Zmiana w stosunku do analogicznego okresu 2011 roku w %					
Eksport	-0,8	2,0	0,7	1,1	4,6
Strefa euro	0,2	1,8	0,3	0,4	5,5
kraje UE spoza strefy euro	2,0	6,0	5,8	4,5	8,1
Państwa trzecie	-2,0	2,6	0,2	3,1	4,8
Import	-0,5	-0,5	-1,5	-1,6	2,0
Strefa euro	0,8	4,7	5,7	0,7	8,3
kraje UE spoza strefy euro	3,5	6,6	6,7	2,9	11,0
Państwa trzecie	-4,5	-6,8	-5,6	-6,7	-8,1

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 3/2014

Rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy na początku br. była korzystna. Sygnały pochodzące z wskaźników wyprzedzających sprzyjają jego dalszemu rozwojowi. Popyt przedsiębiorstw na pracowników jest nadal wysoki.

W grudniu 2013 r. czynnych zawodowo było 42,1 mln osób, o 255.000 więcej niż przed rokiem i 24.000 więcej niż w listopadzie (dane wyrównane sezonowo). Umowy o pracę objęte ubezpieczeniem społecznym posiadało w listopadzie 2013 r. (ostatnie dostępne dane Federalnego Urzędu Pracy) 29,8 mln osób, o 335.000 więcej niż przed rokiem i o 21.000 więcej niż przed miesiącem. Stopa bezrobocia wyniosła w styczniu 2014 r. 7,3%.

Tabela 3. Podstawowe dane niemieckiego rynku pracy					
Osoby bezrobotne	2013				
	III kw	IV kw	LIS	GRU	STY
Liczba osób bezrobotnych (mln)	2,903	2,827	2,806	2,873	3,136
Zmiana r/r (tys.)	46	45	55	33	-2
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	3	13	6	-19	-28
stopa bezrobocia (%)	6,7	6,6	6,5	6,7	7,3
Osoby czynne zawodowo	III kw	IV kw	PAZ	LIS	GRU
Liczba osób czynnych zawodowo (mln)	42,0	42,2	42,3	42,3	42,1
Zmiana r/r (tys.)	216	243	233	242	255
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	67	74	35	25	24
Umowy o pracę z ubezpieczeniem społecznym	II kw	III kw	WRZ	PAZ	LIS
Ilość (mln)	29,2	29,5	29,8	29,8	29,8
Zmiana r/r (tys.)	355	355	368	349	335
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	73	81	33	28	21
* dane wyrównane sezonowo i kalendarzowo					
Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 3/2014					

Ceny

Wzrost cen w ubiegłym roku był nieznaczny. Inflacja wyniosła średniorocznie 1,5%, wobec 2,0% zanotowanych w roku 2012. Konsumenci korzystali szczególnie ze spadających cen importu. W bieżącym roku oczekiwana jest również tylko nieznaczna wyżka cen. Prognoza rządu federalnego mówi o wzroście wynoszącym 1,5%.

Cena ropy naftowej wzrosła w lutym nieznacznie do poziomu 110 dolarów amerykańskich za baryłkę gatunku Brent, wraz z sygnałami o lepszych perspektywach dla światowej gospodarki. Równocześnie jednak była to cena o 7% niższa od zanotowanej przed rokiem.

Ceny importu spadły w ubiegłym roku znacznie, głównie za sprawą niższych cen energii na rynkach światowych, powodowanych niskim wzrostem gospodarczym ważnych krajów uprzemysłowionych i rozwijających się. Ceny importu były w roku 2013 r. o 2,6% niższe niż rok wcześniej (2012:+2,2%). Najbardziej obniżyły się ceny ropy naftowej (-6,2%) i gazu ziemnego (-7,4%).

Ceny eksportu w 2013 r. obniżyły się podobnie do cen importu, głównie za sprawą umocnienia się euro i słabego rozwoju niemieckich rynków zbytu. Średniorocznie ceny

eksportu były w ubiegłym roku o 0,6% niższe niż w 2012 r. Wskaźnik Terms of trade był dla niemieckiej gospodarki o 2,0% wyższy niż przed rokiem.

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł w styczniu 2014 r. 1,3%, głównie za sprawą spadających cen oleju opałowego i paliw płynnych, tańszych w ujęciu rocznym odpowiednio o 7,1% i 4,6%. Proinflacyjnie oddziaływały w tym samym czasie ceny żywności (+3,6% r/r).

Opracował: Michał Wielgosz, WPHI Berlin, 6.02.2014